

INDHOLD

	Side.
Aarsberetning for Landsforeningen for Naturfredning i Norge 1916.....	3
In memorian: professor R. Collett og professor Y. Nielsen	7
Fredede naturminder i Norge pr. 31/12 1916	9
Betænkninger:	
angaaende import av skotske ryper, «grouse»	12
angaaende import av Wapiti og japanske raadyr....	13
Aarsberetning for Østlandske Kredsforening for Naturfredning i Norge.....	15
Regnskap	18
Medlemsfortegnelse	19
Aarsberetning for Trøndelagens Kredsforening for Naturfredning i Norge.....	22
Oversigt over den botaniske naturpark paa Nedalen ved Sylene	24
Regnskap	27
Medlemsfortegnelse	28
Lov om Naturfredning av 25 juli 1910 og 14 juli 1916..	30

AARSBERETNING FRA LANDSFORENINGEN FOR NATURFREDNING I NORGE 1916

Langsomt magter kulturens dønninger at bryte sin vei ind over vort land, her vi ligger paa ytterste forpost mot ishavets øde, og endnu langsommere naar kulturdønningerne ned til hele vort folks forstaaelse. Mangt historisk minde er hækret ut til fremmede landes folk og mange av naturens kulturelle eller nationale minder er bukket under i vort land for pengegriskhet eller uforstand, inden den kulturbølge som rammes i ordet «hjembyggsvern» ogsaa naadde vor strand og brøt sig vei ind til folket. Meget er gaat tapt —; men endnu er her nogen minder igjen som vi maa verne mot dem som vil lægge alt øde om os, som vil røve fra os vort hjemlands, vor hjembygds karakteristiske præg. Endnu dundrer nogen fosser inde mellem fjeldvæggene som de gjorde det, da landet blev bygget. Endnu finder vi dypt inde skogpartier, hvor urskogen staar som den stod, da bare fredløst folk søkte ind i skogdypenes øde. Endnu kredser vaak og ørn om de vilde tinder, endnu streifer hjorten langs vor vestkyst og endnu staar hulene uforandret paa sine steder langs kysten som de gjorde det i vore forfædres huleboernes tid. La os samle os til vern om disse skatter!

For skatter er de, disse minder i naturen. Ikke bare viden- skapsmanden har interesse av at tyde deres sprog — hver nord- mand har interesse av at bevare disse nationale mindesmerker uforfalsket. De er karakteristiske for vort land; de er særtræk- kene som gjør landet norsk, som knytter det fast til os og os til det; vore forfædres forfædres har levet sammen med natur- minderne som vi og hat kjærlighet til dem. La derfor ikke penge- begjæret ødelægge dem. Vi skal huske paa at naar den sidste hamse falder i vore skoger, har vi dræpt et av landets karakter-

træk. Naar hjorten er «europæisert», er den ikke længer norsk. Lægger vi oxen til «Den gamle mester» i Sigdal, forstaar vi ikke længer Jørgen Moc; med de sidste fosser dør nøkken ut i vore levende folkesagns kreds — hvad skal da til syvende og sidst knytte os til dette land fremfor alle andre?

Naturfredningens saga er kort her i landet. Vi kan nok spore enkelte spredte tillak tidligere, mest som svake solstreif en graaveirdag. Men den nutidige kulturbølge naadde først frem til virkning efter professor *N. Willes* foredrag 17. mars 1909 i Geografisk Selskap i Kristiania «Om Naturens Mindesmærker og deres Bevarelse»¹⁾. Selskapets styre nedsatte da en komite bestaaende av professor *R. Collet*, byraachef *Joh. Gulbranson*, ekspeditionschef *Thb. Heyerdahl*, professor *Y. Nielsen*, dr. *H. Reusch*, skogdirektør *M. Saxlund* og professor *N. Wille*. Den avgav i november samme aar et forslag som førte til loven om naturfredning av 25. juli 1910. — Men paa grund av et bænkeforslag i stortinget blev ordlyden av dens § 1 saa forkvaklet, at loven blev hoist mangelfuld; for videnskapen var den paa grund av sin ensidighet vanskelig brukbar og med hensyn paa naturparker, en av de viktigste oppgaver i naturfredningssaken, viste det sig at loven ikke gav adgang til at oprette saadanne. Dette blev først forandret ved tillægsloven av 14. juli 1916, som fremkom efter ihærdig arbeide fra den første kredsforening i landet, Østlandske kredsforening for naturfredning i Norge.

Men den nævnte komite ansaa ikke sit hverv for endt med loven av 25. juli 1910. Skulde forstaaelsen av naturfredningssaken bli almen, maatte opplysningsarbeidet fremmes og dette vilde bedst ske gjennem organiserte foreninger. Komiteen tok derfor i 1913 initiativet til dannelse av en landsforening for naturfredning. 28. april samme aar indsendte poststyrelsen til formanden i Geografiske selskap forslag til lov for en landsforening; indbydelser blev sendt ut til repræsentative mænd landet over og 5. november 1913 samledes de delegerte til møte paa Universitetet. Efter oppdrag av de møtende utarbeidet de herrer ekspeditionschef *Heyerdahl*, skogdirektør *Saxlund* og professor *Wille* nye forslag til lover for en landsforening; de blev utarbeidet i to alternativer, hvorav det ene baserer landsforeningen paa direkte medlemmer og tilsluttede kredsforeninger, det andet paa kredsfore-

¹⁾ Det norske geografiske selskabs aarhog 1909.

inger alene. 18. februar 1914 blev sidstnævnte alternativ vedtaget av indbyderne og der udsendtes opfordring til interesserte i landets forskjellige distrikter om at søke dannet kredsforeninger til varetagelse av distriktens tarv.

29. april 1914 konstitueres Østlandske kredsforening med hovedsæde i Kristiania; 21. juni samme aar fulgte Nordnorges kredsforening med hovedsæde Tromsø og 2. november 1915 konstitueres Trøndelagens kredsforening i Trondhjem. I oktober 1916 udtalte derpaa landsforeningen i virksomhet; dens styre bestaar af kredsforeningenes formænd. Til landsforeningens formand er valgt dr. Hj. Broch, til næstformand ekspeditionschef Ib. Heyerdahl. — Efter lovene skal landsforeningen ogsaa ha en fast sekretær, men saalænge midlene er saa begrænset som de nu er, har man maattet vente med at ansætte sekretær, i haab om at statsmyndighetene paa grund av naturfredningssakens landslydning vil støtte os med en bevilgning i likhet med hvad der er overfor Foreningen til norske fortidsmindemerkens bevarelse. Ansøgningen om statstilskud er derfor ogsaa indsendt til departementet.

Aarsberetninger for Østlandske og Trøndelagens kredsforeninger, for Nordnorges er der ikke utgit nogen særskilt aarsberetning,

I sin korte virketid har landsforeningen avgit et par betænkninger av principiell betydning med hensyn paa adgangen til at bortføre fremmede dyreformer til landet (bilag II). Det viser sig, at der er en mangel ved vor lovgivning, saalænge myndighetene under normale forhold er hindret fra at gripe ind overfor mange forsøk med vor natur som drives av folk, om man ikke kan vente at de har forutsætninger for at bestemme rækkevidden av sine eksperimenter. Saken er, som det angaar av kredsforeningenes beretninger, under forberedende forhandlinger.

En av landsforeningens nærmeste og viktigste opgaver vil være at lede det opplysningsarbeide som er nødvendig, for at vore landsmænd skal faa fuld forståelse for naturfredningssakens betydning. I første række maa derfor komme at skape en publikationsserie som kan spredes over landet; denne serie maa paa samme maate som lignende serier i utlandet, gi en utsigt over vedvarende naturminder, samtidig som den bør kunne yde plass

til artikler som tilsigter at yde bidrag til en belysning af naturfredningssaken i dens forskjellige faser. Det er vort haab, at foreningens pekuniære forhold efterhvert maa bedres, saa der faaes midler til en saadan publikationsserie og i haab herom er det, vi som titel for de samlede aarsberetninger har valgt «*Naturfredning i Norge*» og angit heftet som nr. 1. Det vil være væsentlig afhængig av den tilslutning, kredsforeningene faar, om heftet skal kunne følges av andre med mere variert indhold.

Kristiania — Tromsø — Trondhjem februar 1917.

Dr. Hjalmar Broch. Thb. Heyerdahl. Carl Dons.